

EXPUNERE DE MOTIVE

Urmare a unor probleme apărute în cursul procesului de aplicare a prevederilor Legii nr.19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, care creează situații de natură să conducă la discrepanțe între pensie, ca principală prestație a sistemului public de asigurări sociale, și celelalte indemnizații de asigurări sociale, cu precădere indemnizația pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani, se impune amendarea textelor în vigoare.

Astfel, în timp ce prestațiile pe lungă durată, respectiv pensiile, au fost reglementate în strânsă legătură cu nivelul și durata contribuțiilor de asigurări sociale, reglementarea prestațiilor de asigurări sociale pe termen scurt a avut la bază mai puțin considerente legate de nivelul și durata contribuțiilor, cât mai ales considerente legate de protecția socială.

Contractul de asigurare socială, ca formă de asigurare facultativă la sistemul public de pensii, gândit de legiuitor ca un contract încheiat pe durată nedeterminată, menit să furnizeze persoanei o asigurare deplină împotriva tuturor riscurilor și totodată egală cu cea a persoanelor asigurate obligatoriu la sistem, a fost utilizat de multe ori în scopuri speculative, urmărindu-se obținerea unor beneficii maxime cu perioade de contribuții minime, cea mai generoasă din acest punct de vedere fiind indemnizația pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 2 ani, respectiv 3 ani în cazul copilului cu handicap.

Se consideră că eliminarea posibilităților de suplimentare a veniturilor asigurate prin contracte de asigurare socială va conduce la corelarea principiului solidarității sociale cu cel al contributivității în sistemul public de pensii, la utilizarea fondurilor conform menirii lor, pentru acordarea unor prestații juste, morale, care să confere persoanelor asigurate protecția de bază necesară, în contextul în care, prin viitoarele reglementări legislative, se are în vedere introducerea schemelor ocupaționale de pensii.

În baza acestor considerente, contractul de asigurare socială poate fi utilizat, ca formă de asigurare în sistemul public de pensii, numai de către persoanele care nu sunt asigurate obligatoriu, prin efectul legii, la acest sistem.

Gradul foarte scăzut de conformitate cu legea a unor categorii de contribuabili, în special a celor din agricultură, precum și dificultățile reale privind stabilirea venitului brut realizat pe un an calendaristic, constituie argumente pentru scoaterea din sfera asigurării obligatorii a persoanelor care desfășoară activități agricole, aceste categorii de persoane având posibilitatea să se asigure la sistemul public de pensii prin încheierea unui contract de asigurare socială.

Deoarece persoanele care desfășoară activități în agricultură, inclusiv în cadrul gospodăriei proprii, datorită specificului acestei activități nu obțin, de regulă, venituri lunare la nivelul cerut de lege în vederea asigurării, ci la intervale mai mari de timp, prezentul act normativ reglementează și posibilitatea achitării contribuției de asigurări sociale anticipat, pe o perioadă de cel mult 12 luni, în funcție de ritmicitatea obținerii veniturilor. Aceeași reglementare este avută în vedere pentru toate persoanele care se asigură prin încheierea unui contract de asigurare socială la sistemul public de pensii.

Modificările propuse prin prezenta ordonanță de urgență, privind condițiile de eligibilitate, baza de calcul și reglementarea cuantumului indemnizației pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 2 ani, respectiv 3 ani în cazul copilului cu handicap, sunt menite să stopeze unele tendințe, destul de evidente în ultima vreme, de obținere a unor câștiguri pe cât de rapide, pe atât de inechitabile, în cadrul sistemului public de pensii.

Cum aceste tendințe, manifestate preponderent în zona asigurării suplimentare facultative, ar fi putut influența și zona asigurării obligatorii, în sensul identificării unor supape de eludare a legii, introducerea noilor reglementări privind condițiile de eligibilitate, respectiv ca persoana asigurată să dovedească în cazul indemnizației pentru creșterea copilului un stagiul de cotizare anterior datei nașterii copilului de cel puțin 10 luni din ultimele 12 luni, față de cel puțin 6 luni din ultimele 12 luni cât este în prezent, vor fi de natură să coreleze mai bine nivelul și durata contribuțiilor cu nivelul indemnizației, durata de acordare a acesteia rămânând neschimbată.

Reglementarea determinării cuantumului indemnizației pentru creșterea copilului, în sensul plafonării acestuia, a fost impusă de necesitatea evitării exceselor în cadrul sistemului public de pensii, menit să asigure o protecție de bază persoanelor asigurate.

În cazul indemnizației de maternitate, cuantumul acesteia este cel rezultat din baza de calcul, cu mențiunea că aceasta, în conformitate cu prevederile Convenției OIM nr.183/2000, ratificată de România prin Legea nr.452/2002, nu poate fi plafonată.

Caracterul de urgență al reglementărilor propuse este dat de faptul că, prin menținerea actualelor prevederi legale, o sumă importantă din fondurile bugetului asigurărilor sociale de stat este utilizată pentru plata unor indemnizații de asigurări sociale obținute ca urmare a achitării, într-o perioadă redusă de timp, a unor contribuții la sistemul public de pensii. În schimbul acestor contribuții se obțin beneficii bănești mult mai mari, acordate pentru perioade considerabile de timp. Aceste fonduri ar putea fi folosite pentru îmbunătățirea sistemului de protecție socială al pensionarilor, categorie socială care se confruntă, după cum este cunoscut, cu mari dificultăți financiare.

Astfel, cuantumul indemnizației medii lunare pentru creșterea copilului depășește cuantumul pensiei medii lunare din cadrul sistemului public de pensii. În timp ce prima prestație se obține după o perioadă de contribuție de minimum 6 luni, pensia se obține după o contribuție de cel puțin 25 sau 30 de ani. Menținerea actualelor prevederi conduce treptat la majorarea cuantumului acestei indemnizații cu mult peste prognozele sistemului.

Deoarece acest fenomen a luat o amploare deosebită în ultima perioadă, se pot produce în scurt timp dezechilibre majore în sistemul public de pensii, generate de obligația achitării unor astfel de indemnizații la expirarea fiecărei perioade de 6 luni de contribuție.

Considerăm că adoptarea acestor reglementări nu poate suferi amânare, întrucât, prin menținerea acestei situații, ar putea fi lezat interesul public al beneficiarilor sistemului.

În afara reglementărilor propuse, menționate mai sus, pentru a nu genera confuzii în aplicare, având în vedere data la care urmează să intre în vigoare prezenta ordonanță de urgență, s-au operat unele modificări datorate actelor normative anterior publicate, care au incidență asupra prevederilor Legii nr.19/2000.

Astfel, au fost puse de acord dispozițiile acestei legi cu cele ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr.147/2002 pentru reglementarea unor probleme financiare și pentru modificarea unor acte normative, în ceea ce privește plafonul maxim de 5 salarii medii brute lunare ce se au în vedere la stabilirea bazei de calcul a contribuției de asigurări sociale. De asemenea, a fost reglementat modul de determinare a stagiului de cotizare în cazul persoanelor care beneficiază de plăți compensatorii, în raport cu noul nivel al cotei contribuției individuale de asigurări sociale, care nu mai reprezintă 1/3 din cota contribuției de asigurări sociale.

Având în vedere dispozițiile noului Cod al Muncii, au fost eliminate prevederile referitoare la convențiile civile de prestări de servicii.

Față de cele prezentate mai sus, a fost întocmit proiectul de lege alăturat, în vederea aprobării Ordonanței de urgență a Guvernului pentru modificarea și completarea Legii nr.19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, pe care îl supunem Parlamentului, spre adoptare.

PRIM-MINISTRU

ADRIAN NĂSTASE